

Smernica o Inštitucionálnom repozitári Slovenskej akadémie vied

Preambula

1. Inštitucionálny repozitár Slovenskej akadémie vied (ďalej len „IR SAV“) je inštitucionálne digitálne úložisko na dlhodobé uloženie a sprístupnenie publikácií (zamestnaneckých diel¹) vytvorených zamestnancami niektorej z organizácií Slovenskej akadémie vied (ďalej len „SAV“).
2. (Auto)archivácia publikácií v repozitári je uplatnením zelenej cesty otvoreného prístupu (Green Open Access) k výsledkom výskumov SAV realizovaných z verejných zdrojov, ku ktorej sa SAV dobrovoľne prihlásila a rozhodla sa uplatňovať jeden z princípov *otvorenej vedy* vo svojej činnosti.

1. Predmet smernice

Táto smernica upravuje:

- a) účel, rozsah, spôsob budovania IR SAV a jeho politiku,
- b) typy / verzie publikácií, ktoré je možno vložiť do repozitára,
- c) rozsah zverejnenia a manažment prístupu k uloženým publikáciám,
- d) organizáciu práce s IR SAV, t. j. kompetencie rolí – organizácií SAV a ich zamestnancov, ktorí sa podieľajú na budovaní IR SAV,
- e) podmienky používania obsahu repozitára.

2. Účel, rozsah, spôsob budovania IR SAV a jeho politika

1. Účelom IR SAV je zabezpečiť:
 - a) zhromaždenie všetkých publikačných výstupov vytvorených zamestnancami SAV na jednom mieste,
 - b) dôveryhodné miesto na uchovávanie dokumentov, zachovanie dostupnosti ich obsahu v priebehu času,
 - c) zvýšenie viditeľnosti, transparentnosti a dôveryhodnosti výskumnej činnosti SAV,
 - d) odstránenie bariér prístupu k publikačným výstupom SAV (finančná efektivita), čo môže prispievať k vyššej citovanosti autorov zo SAV.
2. Prevádzkovateľom a centrálnym administrátorom IR SAV je Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied (ďalej len „ÚK SAV“), so sídlom: Klemensova 19, 814 67 Bratislava.
3. IR SAV je zapísaný do Directory of Open Access Repositories² (DOAR), čím je potvrdená jeho otvorenosť a dôveryhodnosť.

¹ § 90 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon

² <https://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/>

4. Partnerom IR SAV je organizácia SAV, ktorá s prevádzkovateľom IR SAV uzatvára zmluvu o spolupráci. Partner ukladá publikácie do IR SAV ako prílohy bibliografických záznamov v Centrálnej databáze publikačnej činnosti o ohlasov v SAV³, pričom ako držiteľ majetkových práv k zamestnaneckému dielu rozhoduje o režime ich sprístupnenia.
5. Organizácia SAV je povinná uložiť do IR SAV úplný/plný text zamestnaneckého diela, ktoré vzniklo ako výstup výskumnej, vývojovej, inovačnej alebo vedecko-pedagogickej činnosti úplne alebo čiastočne financovanej z verejných zdrojov, a ktoré:
 - a) sa vykazuje ako výstup organizácie SAV (s afiliáciou organizácie SAV na dokumente alebo bez uvedenia afiliácie, ak štatutárny orgán potvrdil, že práca vznikla v organizácii SAV) alebo výstup z projektu riešeného v organizácii SAV,
 - b) je vedeckou alebo odbornou publikáciou (kategória "A" a "B"); ostatné kategórie môžu byť vložené do IR SAV nepovinne,
 - c) má rok publikovania 2020 a novší; publikácie vydané pred rokom 2020 môžu byť vložené do IR SAV nepovinne, a
 - d) nemá vydavateľom časopisu (zdrojového dokumentu), na ktorého zamestnávateľ alebo autor licenciou postúpil práva na použitie diela, zakázané sprístupnenie v IR; v prípade takéhoto zákazu je organizácia SAV povinná uložiť do IR SAV zamestnanecké dielo v režime *archív*.
6. Organizácia SAV má povinnosť do IR SAV vkladať úplný/plný textu aj v prípade, že zamestnanecké dielo bolo publikované v režime Open Access a súčasťou metadát je URL adresa dokumentu, alebo toto zamestnanecké dielo je uložené v inom repozitári.
7. IR SAV je primárne budovaný ako otvorený pre koncového používateľa. Organizácia SAV je povinná publikáciu vloženú do repozitára zverejniť v súlade s jeho autorsko-právnou ochranou, pričom je povinnosťou použiť na dielo najviac otvorený rozsah zverejnenia podľa zásady: *tak otvorene, ako je možné, tak zatvorene, ako je nevyhnutné*.
8. Pokiaľ dielo vydal vydavateľ, ktorému organizácia SAV alebo autor udelil licenciu na použitie diela sprístupnením diela verejnosti, je organizácia SAV povinná postupovať podľa dohodnutých licenčných podmienok, resp. overiť politiku vydavateľa vo vzťahu k (auto)archivácii diela v IR SAV v službe *Sherpa Romeo: Publisher copyright policies & self-archiving* dostupnej na: <http://sherpa.ac.uk/romeo/index.php> alebo <https://v2.sherpa.ac.uk/romeo/>.
9. Publikácie, ktorých vydavateľom je priamo organizácia SAV, sa musia v IR SAV sprístupniť v režime *verejne dostupné*:
 - a) bezprostredne po publikovaní, ak je elektronická verzia k dispozícii bezplatne prostredníctvom vydavateľa, alebo
 - b) do 6 mesiacov od publikovania (v prípade spoločenských a humanitných vied do 12 mesiacov) vo všetkých ostatných prípadoch.
10. Pokiaľ má publikácia spoluautora mimo SAV, a ten nesúhlasí so zverejnením diela v IR SAV v režime *verejne dostupné*, organizácia SAV použije typ zverejnenia *dostupné z IP SAV*, čím nie sú dotknuté ustanovenia bodu 8.
11. Organizácia SAV zodpovedá za včasné a správne uloženie svojich publikácií v IR SAV.

³ www.library.sk/arl-sav/sk/index/

3. Typy / verzie publikácií na vkladanie do repozitára

Do IR SAV sa môže vkladať:

- a) rukopis/preprint – podoba dokumentu pred recenzným konaním,
- b) postprint – podoba dokumentu po recenznom konaní, ale bez konečného vydavateľského formátovania pre tlač alebo zverejnenie,
- c) vydavateľská verzia – konečná podoba dokumentu, ktorý prešiel recenzným konaním v podobe, v akej bol v skutočnosti vydaný alebo publikovaný,
- d) obálka – používa sa pre obálku publikácie (vždy viditeľná),
- e) obsah – používa sa najmä pre obsah v monografiách a zborníkoch (vždy viditeľná).

4. Manažment prístupových práv k obsahu IR SAV

1. Možnosť sprístupnenia publikácií závisí od posúdenia stavu právnej ochrany, ktorá sa na konkrétnu publikáciu vzťahuje. Hlavným právnym predpisom upravujúcim predpoklady vzniku autorských diel, možnosti ich dovoľeného použitia, dobu ochrany, ale aj mnohé iné súvisiace oblasti, je zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.
2. Prostredníctvom IR SAV možno online sprístupniť publikácie, pri ktorých:
 - a) uplynula doba ochrany (vzhľadom na rok vydania publikácií aktuálne nedisponujeme touto kategóriou publikácií),
 - b) organizácia SAV disponuje právami, ktoré ju oprávňujú sprístupniť publikáciu online, a to buď v režime tzv. zamestnaneckého diela alebo na základe uzatvorenej licenčnej zmluvy.
3. Publikácie uložené v IR SAV môžu byť sprístupnené koncovému používateľovi v režime:
 - a) verejne dostupné – Open Access – pre koncového používateľa prístup bez obmedzenia,
 - b) dostupné na vyžiadanie – príloha bude verejnosti neprístupná, ale používateľ si ju môže vyžiadať kliknutím na Vyžiadať prostredníctvom vyplnenia webového formulára,
 - c) dostupné z IP adres SAV – príloha bude dostupná (prístup povolený) v rámci SAV; používateľovi mimo IP SAV bude príloha neprístupná,
 - d) archív – príloha bude používateľom nedostupná; dostupná bude iba autorovi alebo spracovateľovi, ktorý prílohu vložil, a administrátorom (ÚK SAV), a to po prihlásení do Katalógu. Pozn.: Administrátor môže dočasne sprístupniť archív zamestnaneckých diel SAV oprávneným prihláseným používateľom, napr. hodnotiteľom (Predsedníctvo SAV, Akreditačná komisia a pod.).
 - e) vyžadovaný súhlas spoluautora – vkladateľ zvolí vtedy, keď má jeho práca spoluautora; systém rozpošle spoluautorom e-mailu so žiadosťou o súhlas so zverejnením práce v režime Open Access. Ak niektorý spoluautor OA prístup zamietne, príloha bude zverejnená len v rozsahu IP adres SAV v režime na vyžiadanie.

5. Organizácia práce v IR SAV

1. Do IR SAV má organizácia SAV (autor alebo spracovateľ) povinnosť vkladať strojom čitateľnú elektronickú kópiu úplného/plného textu v štandardných formátoch.
2. Vkladaný obsah musí byť v dokončenom stave, a nemal by byť dynamickým dokumentom. Ak je potrebné vykonať zmeny, zmenený elektronický dokument sa uloží ako nový dokument.
3. IR SAV umožňuje spravovať pracovné postupy prostredníctvom rolí: autor – spracovateľ – administrátor.
4. Publikácie môže do IR SAV vložiť:
 - a) autor cez rozhranie online Katalógu podľa schválenej metodiky pre autora; autor/vedecký zamestnanec SAV môže nahráť prílohu výlučne k svojej práci a v súlade s právnym stavom navrhne režim zverejnenia,
 - b) miesto autora spracovateľ publikačnej činnosti cez klienta ARL alebo cez rozhranie online Katalógu.
5. Spracovateľ publikačnej činnosti v organizácii SAV musí schváliť návrh autora, až po schválení sa príloha v Katalógu zverejní v určenom režime sprístupnenia.
6. Administrátor (ÚK SAV) je oprávnený:
 - a) vrátiť prílohu opäť na schválenie spracovateľovi,
 - b) vymazať prílohu z repozitára,
 - c) ukladať do repozitára ako verejne dostupné publikácie zamestnancov SAV, ktoré boli preukázateľne publikované v režime Open Access alebo sú šírené pod niektorou verejnou licenciou, alebo ukladať do repozitára publikácie zamestnancov SAV v režime *archív* ⁴.
7. Prevádzkovateľ repozitára poskytuje komplexnú podporu autorom a spracovateľom evidencie publikačnej činnosti v organizáciách SAV, ktorej cieľom je získať potrebné zručnosti a odborné znalosti na ukladanie publikácií do IR SAV.

6. Používanie obsahu IR SAV

1. IR SAV je prístupný z webového sídla UK SAV cez Katalóg publikačnej činnosti⁵, ktorý obsahuje metadáta (bibliografické záznamy) k publikáciám.
2. Používateľom IR SAV je každá osoba, ktorá vstúpila na webové sídlo repozitára.
3. Prostredníctvom Katalógu môže používateľ (verejnosť) vyhľadávať a používať publikácie v súlade so Všeobecnými podmienkami používania IR SAV a v súlade s ustanoveniami Autorského zákona⁶.

⁴ § 49 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon

⁵ www.library.sk/arl-sav/sk/index/

⁶ zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon

4. Publikáciu, ktorá je dostupná online, si môže používateľ stiahnuť a použiť ju pre svoje súkromnú potrebu na účely, ktoré nie sú priamo ani nepriamo obchodného charakteru. Možnosť použitia je obmedzená v tomto prípade samotnou súkromnou potrebou. Po vyhotovení rozmnoženiny teda nie je oprávnený publikáciu opätovne vydať, sprístupniť na inej webovej stránke, ani iným spôsobom šíriť.

7. Záverečné ustanovenia

1. Podrobnosti o IR SAV a pracovných postupoch upravuje Metodický pokyn pre autorov zamestnaneckých diel a v Metodický pokyn pre spracovateľov, ktoré vydáva a podľa potreby aktualizuje prevádzkovateľ IR SAV. Metodické pokyny sú pre organizácie SAV záväzné.
2. Prevádzkovateľ repozitára vydáva Všeobecné podmienky používania IR SAV, ktoré zverejní na webovom sídle.
3. Túto smernicu schválilo Predsedníctvo SAV na svojom zasadnutí dňa 11. 6. 2020. Táto smernica nadobúda účinnosť deň nasledujúci po dni jej zverejnenia na webovom sídle SAV.

Bratislava 25. 6. 2020

A black rectangular box redacting the signature of the official.

prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc.
predseda SAV